

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lutego 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wrębiakowska-Marzec

w sprawie z powództwa Stowarzyszenia [...] w P. działającego na rzecz R. Ś.
przeciwko "G." sp. z o.o. w G.

o ryczałt za noclegi,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń
Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 2 lutego 2017 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 8 października 2015 r., sygn. akt VIII Pa [...],

I. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

**II. zasądza od "G." Spółki z o.o. w G. na rzecz Stowarzyszenia
[...] w P. kwotę 1350 (jeden tysiąc trzysta pięćdziesiąt) zł tytułem
zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 października 2015 r. Sąd Okręgowy w G. zmienił wyrok Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 kwietnia 2015 r. w ten sposób, że zasądził od „G.” Spółki z o.o. z siedzibą w G. na rzecz R. Ś. wskazane w nim kwoty tytułem ryczałtów za noclegi oraz oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

W skardze kasacyjnej strona pozwana zarzuciła naruszenie prawa materialnego, tj. § 9 ust. 2 w związku z § 2 pkt 2 lit. b) rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży

służbowej poza granicami kraju (Dz.U. z 2002 r. Nr 236, poz. 1991 ze zm., dalej jako rozporządzenie) przez jego wadliwą wykładnię polegającą na przyjęciu, że pracownikowi przysługuje tzw. ryczałt za nocleg również w sytuacji, gdy żadnego kosztu związanego z noclegiem nie poniósł.

Wskazując na powyższy zarzut skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi drugiej instancji.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono po pierwsze - potrzebą wykładni wywołującego rozbieżności w orzecnictwie sądów § 9 ust. 2 rozporządzenia, gdyż Sąd Okręgowy w G. w wyroku z dnia 26 czerwca 2015 r., VIII Pa [...], zapadłym w sprawie o tożsamym stanie faktycznym, wyraził przeciwny pogląd do zajętego w zaskarżonym wyroku oraz po drugie - występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w postaci konieczności przesądzenia kwestii będącej podstawą kasacyjną, a mianowicie czy § 9 ust. 2 w związku z § 2 pkt 2 lit. b) rozporządzenia uzależnia wypłatę ryczałtu od tego, czy pracownik koszt noclegu poniósł lecz nie może go udokumentować rachunkiem hotelowym (jest w stanie to uczynić w inny sposób) czy też ryczałt ten przysługuje pracownikowi również w sytuacji, gdy jest pewne, że pracownik nie poniósł jakichkolwiek kosztów noclegu.

Pismem z dnia 25 stycznia 2017 r. zatytułowanym „uzupełnienie skargi kasacyjnej” skarżący po pierwsze - powołał nową podstawę kasacyjną, a mianowicie w ramach podstawy naruszenia prawa materialnego wskazał na obrazę art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców w związku z art. 77⁵ § 2, 3 i 5 k.p. w związku z § 9 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia przez ich niewłaściwe zastosowanie oraz po drugie - wniósł o przyjęcie skargi do rozpoznania z uwagi na jej oczywistą zasadność, gdyż w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 odpadła podstawa prawna źródła roszczenia dochodzonego przez powoda, stanowiąca podstawę zaskarżonego rozstrzygnięcia. W ocenie skarżącego, mimo treści art. 398¹³ k.p.c., stwierdzenie niekonstytucyjności przepisów „w toku instancji” uzasadnia „wprowadzenie w drodze twórczej wykładni wyjątku od zasady z tego ostatnio wymienionego przepisu”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Przepis art. 398⁴ § 2 k.p.c. wymaga, aby wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania stanowił odrębny element pisma niezależny od przytoczenia podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.). Uzasadnienie wniosku natomiast powinno nawiązywać do przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zgodnie z tym przepisem Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecnictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Spełnienie wymagania z art. 398⁴ § 2 k.p.c. powinno zatem przybrać formę wyodrębnionego wyводу prawnego, w którym skarżący wskaże, jakie występujące w sprawie okoliczności pozwalają na uwzględnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania i jednocześnie uzasadni, dlaczego odpowiadają one ustawowemu katalogowi przesłanek.

Zagadnieniem prawnym jest zagadnienie, które wiąże się z określonym przepisem prawa materialnego lub procesowego lub uregulowaniem prawnym, których wyjaśnienie ma nie tylko znaczenie dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy, ale także dla rozstrzygnięcia innych podobnych spraw. Wskazanie zagadnienia prawnego uzasadniającego wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno zatem nastąpić przez określenie przepisów prawa, w związku z którymi zostało sformułowane i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero bowiem wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do oceny, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51). Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy po pierwsze - przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne

poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468) oraz po drugie - jego wyjaśnienie ma znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy w ustalonym stanie faktycznym (por. postanowienie z dnia 27 stycznia 2009 r., II PK 248/09, LEX nr 736732). Z kolei odwołanie się do przesłanki potrzeby wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151 i z dnia 15 października 2002 r., II CZ 102/02, niepublikowane). Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto rozstrzygnięcie wątpliwości interpretacyjnych nie może się sprowadzać do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

Skarżący nie odnosi się do tak rozumianych przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, gdyż w uzasadnieniu wniosku trudno doszukać się jakiegokolwiek wyводу prawnego uzasadniającego faktyczne występowanie formułowanej przez skarżącego wątpliwości.

Brzmienie § 9 rozporządzenia jest jasne, a wbrew twierdzeniom skarżącego, w orzecznictwie Sądu Najwyższego jednoznacznie wyjaśniono, że regułą określoną w tym przepisie jest rozliczanie kosztów noclegu rachunkiem hotelowym (ust. 1), zaś brak przedstawienia rachunku za usługi hotelarskie oznacza, iż pracownikowi przysługuje ryczałt (ust. 2). W przypadku wypłaty ryczałtu jest bez znaczenia, czy i w jakiej wysokości pracownik poniósł koszty noclegu. Ryczałt nie przysługuje tylko wtedy, gdy to pracodawca zapewnił pracownikowi bezpłatny nocleg (ust. 4).

Oznacza to, że o stosowaniu lub niestosowaniu § 9 ust. 2 rozporządzenia przesądza interpretacja pojęcia „bezpłatny nocleg” (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 12 czerwca 2014 r., II PZP 1/14, OSNP 2014 nr 12, poz. 164 oraz uchwały Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2014 r., I PZP 3/14, OSNP 2015 nr 4, poz. 47).

W ramach kasacyjnej podstawy naruszenia prawa materialnego skarżący nie kwestionuje oceny Sądu drugiej instancji, że zapewnienie kierowcy możliwości noclegu w przystosowanej do tego kabinie pojazdu ciężarowego nie stanowi zapewnienia pracownikowi bezpłatnego noclegu w rozumieniu § 9 ust. 4 rozporządzenia, a nadto nie łączy zarzutu obrazy § 9 ust. 2 w związku z § 2 pkt 2 lit. b) rozporządzenia (będących przepisami odesłania) z art. 21a ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców, a więc z przepisem odsyłającym do stosowania ogólnych regulacji (kodeksowych i wykonawczych) do pracowników zatrudnionych na stanowisku kierowcy. Uzupełnienie przez skarżącego skargi kasacyjnej polegające na podniesieniu dodatkowych zarzutów oraz powołaniu się na dodatkową przesłankę przyjęcia skargi do rozpoznania nie może być skuteczne. Nowe uzasadnienie podstaw kasacyjnych, o których stanowi art. 398¹³ § 3 k.p.c., polega bowiem na przytoczeniu nowej argumentacji prawnej dla poparcia już wskazanych podstaw, nie stwarza natomiast możliwości rozszerzenia podstaw kasacyjnych przez wskazanie dodatkowych przepisów prawa materialnego lub procesowego oraz powołania dodatkowej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, po upływie terminu przewidzianego do jej wniesienia. Błędne jest przy tym stanowisko skarżącego, że stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisów stanowiących materialnoprawną podstawę roszczeń powoda nastąpiło „w toku instancji”. Skarga kasacyjna jest bowiem nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia przysługującym od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego poza tokiem instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Orzeczenie przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności z ustawą zasadniczą przepisów, na podstawie których wydane zostało orzeczenie stanowi natomiast podstawę do żądania wznowienia postępowania (art. 401¹ k.p.c.).

Z tych względów na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

l.n